

Nr 287.

Av herr **Franzon** m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till prisrabattering å vissa livsmedel.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 338 föreslagit riksdagen ändrade bestämmelser för erhållande av prisrabattering å matfett och mjölk, vilka bestämmelser skola träda i kraft vid en tidpunkt, som med hänsyn till mjölkproduktionen må befinnas lämplig. I årets statsverksproposition är i avbidan på det nu framlagda förslaget upptagen en summa av 100 miljoner kronor för ändamålet, vilket belopp nu också äskas i den framlagda propositionen för budgetåret 1942/43. För detta budgetår är samma anslag beräknat till 98 miljoner kronor, men årskostnaderna för nu gällande rabattkort torde enligt livsmedelskommissionens beräkningar uppskattas till c:a 77 miljoner efter en fördelning å matfett med 51 och för mjölk med 26 miljoner kronor.

I propositionen föreslås nu att matfettssrabatten höjes från nuvarande kronor 1:50 per kg. till kronor 2:— och mjölkkrabatten från nuvarande 10 öre per liter till 15 öre. Beträffande den senare har även livsmedelskommissionen föreslagit denna rabatt med 15 öre för mjölken men föreslagit bibehållande av nuvarande rabatt å matfett med 1:50 kronor och samtidigt föreslagit införande även av prisrabattering å köttvaror, vilket senare förslag tillstyrkts av närings-sakkunniga och befolkningsutredningen. Detta särskilt med hänsyn tagen till köttvarornas relativt höga pris och den bestämmelsen, att en del köttvaror måste uttagas i form av de i förhållande till andra köttvaror dyrbara köttkonserverna. En utvidgad rabattering att även omfatta kött och fläsk är enligt yttrandena av behovet påkallad. Detta kommissionens förslag återfinnes också i de flesta yttranden från landets olika kristidsstyrelser. Kommissionen har också ansett, att denna utvidgade prisrabattering bör genomföras snarast möjligt, vilket avser att möjliggöra för de mindre bemedlade att inköpa dessa köttvaror till billigare pris. I propositionen föreslås emellertid icke denna utvidgade prisrabattering å köttvaror, varvid statsrådet stöder sig på de yttranden, som inkommit från Sveriges Köpmannaförbund och Koop. Förbundet, vilka avstyrka förslaget med hänsyn tagen till det ökade arbete, som härvidlag kommer att drabba handeldens folk. I stället föreslås, att rabatten å matfett höjes till 2 kronor. Ingen vill bestrida att merarbete blir följd, men då uppstår frågan, om man mera skall taga hänsyn härtill än till det behov av utökad rabatt, som dagligen gör sig gällande hos de verkligt behövande. Såvitt undertecknade kän-

na handelns folk, ligger det också i deras intresse, att missnöjet hos dess kunder kan hållas tillbaka, och att varor överhuvudtaget kunna köpas, vilket lättare sker, om priset genom viss rabatt kan hållas nere. I städer och liknande samhällen äro ju alltid affärerna uppdelade med hänsyn till branschen, varför arbetsbördan blir fördelad på ett flertal händer. Knappheten på köttvaror är också en av motiveringarna för att rabatt ej införas å dessa varor, men vid ytterligare sådan knapphet borde de bestämmelser kunna genomföras att rabattkortet får gälla å den vara, som i allmänhet får ersätta köttet, nämligen fisken. Alternativt böra dessa rabattkort således gälla såväl fisk och fiskkonserver som kött, och för varje period kan ju meddelas, för vilken vara rabattkortet gälla.

Av propositionen torde framgå, att statsfinansiella skäl tala för att utgifterna för de olika rabatterningarna begränsas till de föreslagna 100 miljonerna. Vi anse oss kunna stödja en sådan uppfattning om begränsning och att denna summa icke nämnvärt bör överskridas. Sådan begränsning kan också ske utan att de verkligt behövande härför böra bliva lidande, men endast om man följer livsmedelskommissionens förslag om begränsning av de rabattkortsberättigades antal.

Kommissionen anser en sådan begränsning särskilt motiverad, därför att den möjliggör en utvidgning av rabatternas värde för de minst bemedlade, utan att den av 1941 års riksdag fastställda totala kostnadsramen för ifrågavarande rabatteringar behöver nämnvärt utvidgas. Beloppet 100 miljoner kronor för sådant ändamål kan ju också anses i stort sett tillfredsställande, om man icke fördelar detta på alltför många händer. Så torde emellertid ha skett med de bestämmelser, som nu äro gällande, och de flesta torde nu vara ense om att en stark sådan begränsning måste ske av de rabattkortsberättigades antal. Av landets 33 kristidsstyrelser som yttrat sig härom hava också 14 yrkat, att den övre beskattningsbara inkomstgränsen för erhållande av rabattkort skulle sänkas till 500 kronor, 3 hava yrkat 600, 2 700 kronor. Fyra styrelser hava föreslagit sänkning utan angivande av något belopp, och de övriga hava inget yrkande gjort. Livsmedelskommissionen har med stöd härav föreslagit, att den övre gränsen bestämmes till 750 kronor beskattningsbart belopp. För de hittills rabattberättigade vuxna, som ej äro att hänföra till åldringar, pensionärer eller invalider, föreslår kommissionen en ytterligare sänkning av rabattgränsen till 500 kronor. Bestämmelsen om den skattepliktiga förmögenheten föreslås sänkt från 15.000 till 10.000 kronor. Dessutom innebär kommissionens förslag jämkningar för tillgodoseende av vissa särskilda önskemål. I propositionen följas icke dessa förslag, utan statsrådet föreslår, att den nuvarande övre gränsen, 900 kronor beskattningsbar inkomst, bibehålles och att den av kommissionen föreslagna 500 kronors-gränsen höjes till 600 kronor. I övrigt följes kommissionens förslag beträffande grunderna för erhållande av rabattkort. Med

den av kommissionen föreslagna begränsningen av 750 kronor skulle den s. k. genomsnittsfamiljen, man, hustru och två barn, kunna erhålla rabattkort å mjölk, matfett och köttvaror till barnen, om dess taxerade inkomst i ortsgrupp 1 uppginge till 3.620 kronor och i ortsgrupp 5 till 4.260 kronor. Föräldrarna kunna själva erhålla rabattkort om samma inkomster utgöra respektive 3.120 och 3.760 kronor.

Om hjälp verkligen skall kunna givas dem som bäst behöva sådan, nämligen alla dem, som hava en taxerad inkomst omkring och under 3.000 kronor, är en sådan av kommissionen föreslagen begränsning nödvändig, varför vi föreslå riksdagen besluta följa de grunder för erhållande av rabattkort, som härovan och av livsmedelskommissionen föreslagits. Vad gäller förmögenhetsstrecket och övriga jämkningar ansluta vi oss till propositionens förslag, vilket är detsamma som kommissionens. Vad gäller rabatternas storlek, innehåller kommissionens förslag, som förut nämnts, att matfetsrabatten skall utgöra kr. 1:50 eller ett sammanlagt årsvärde av kr. 19:50 och att värdet av rabattkortet å köttvaror skall utgöra samma belopp eller kr. 1:50 per 1.000 poäng köttvaror. Kostnaderna för denna utvidgade rabattering å köttvaror skulle enligt beräkningarna uppgå till 39 miljoner kronor. Då rabatteringen å matfett och mjölk enligt samma beräkningar skulle uppgå till 74 miljoner kronor, blir den totala kostnaden för budgetåret 113 miljoner kronor. Härtill kommer kostnaden för rabattkort till havande kvinnor 800.000 kronor och lantarbetarnas rabattkort å mjölk, vilka även skola gälla andra mejeriprodukter, kr. 1.500.000. Inalles skulle ett belopp av 115 miljoner kronor vara erforderligt.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget och med hänsyn till vad som ovan sagts måste således en begränsning av rabattens storlek ske utöver vad kommissionen föreslagit. Denna begränsning bör enligt vår mening endast drabba rabatten å köttvaror, som är ny och obeprövad, och vilken rabatt bör sättas till 1 kr. per tusen poäng köttvaror, varvid rabattkortets årsvärde kommer att utgöra 13 kronor. Den nu föreslagna rabatten å mjölk till havande kvinnor anse vi under nu rådande förhållanden ej böra utgå, enär de nuvarande bestämmelserna, som vi anse allt framgent böra bibehållas, stadga, att barn under ett år erhålla två rabattkort. Dessa rabattkort äro ju avsedda för såväl barnet som modern, och övrigt behov för utvidgad hjälp till havande kvinnor kan säkerligen i fortsättningen ske genom bidrag från mödrahjälpen i form av närande kost eller på annat sätt.

Enligt det förslag till prisrabattering som härovan skisserats skulle den årliga kostnaden bliva följande:

1.200.000 rabattkort å mjölk med en rabatt å 15 öre eller årsvärde 27: 30	32.760.000
2.100.000 rabattkort å matfett med en rabatt av 1: 50 kr. per kg. eller årsvärde kr. 19: 50	40.950.000
2.100.000 rabattkort å köttvaror med en rabatt av 1: — kr. per tusen poäng eller årsvärde kr. 13: —	27.300.000
Lantarbetarnas mjölkkrabattkort	1.500.000
	Summa 102.800.000

Med hänvisning till vad ovan anförts föreslå vi,

att riksdagen måtte besluta följande ändringar i Kungl. Maj:ts förslag:

att den övre beskattningsbara inkomsten för erhållande av rabattkort sänkes från föreslagna 900 kronor till 750 kronor,

att den föreslagna gränsen för rabattberättigade vuxna, som ej äro att hänföra till åldringar, pensionärer eller invalider, sänkes från föreslagna 600 kronor till 500 kronor,

att förslaget om mjölkkrabattkort till havande kvinnor utgår,

att rabattsystemet utvidgas till att även omfatta köttvaror enligt livsmedelskommissionens förslag men att rabattens storlek beräknas utgöra en (1:—) krona pr tusen poäng köttvaror eller varje sådant korts årsvärde tretton (13:—) kronor,

att bestämmelser utfärdas att rabattkorten å köttvaror alternativt även kunna gälla vid inköp av fisk och fiskkonserver,

att rabatten vid inköp av matfett sänkes från föreslagna två (2:—) kronor pr kg., till en och femtio (1: 50), samt

att till prisrabatterning å vissa livsmedel för budgetåret 1942/43 under elfte huvudtiteln anvisas ett reservationsanslag av kronor 105.000.000.

Stockholm den 11 juni 1942.

L. Franzon.

C. H. Dahlström.

Sven Boman.